

טרטרת הדורות

SHAKSHEKET HADOKOT

כתב עת לחקר שורשי המשפחה

כרך ט', מס' 3

החברה הגניאלוגית הישראלית

ירושלים, אוקטובר 1995

תוכן העניינים

עמ'

1	<u>החברה ופרסומיה</u>
1	דבר היושב ראש
1	פרסומי החברה
1	ההרצאות הבאות
2	הודעות חשובות ומכתבים למערכת
2	<u>בהמשך להרצאות ששמענו</u>
2	מתקר השורשים הליטאיים שלי - רוז כהן
4	ילדים ללא זהות - לאה בלינט
7	<u>שמות</u>
7	"השם היהודי" כנס ודיון רב תחומי - מדווחת מטילדה טג'ר
7	<u>משולחן העבודה של חברינו</u>
7	קומץ אבקת "סרנדיפיטי" - הרולד לואין
8	"מלכי רבני", מפתחות - מטילדה טג'ר
9	<u>מקורות מידע</u>
9	מאגרי מידע חדשים - ראובן נפתלי
10	מיקרופיש חדשים - אסתר רמון
11	גישה לארכיונים במזרח אירופה - גארי מוקוטוף
13	אוסף G/1 בארכיון המרכזי לתולדות העם היהודים בירושלים - אסתר רמון
16	<u>לקט ידיעות</u>
	מידע, ספרים, בטאונים, מי מכיר, מי יודע?
19	<u>ספרים חדשים בספרייתנו</u>
19	האגדה לבית הנריק מאת יוסף בן ברית - סקירה: אסתר רמון
19	ספר משלים ללקסיקון הגיאוגרפי Where Once We Walked - סקירה: אסתר רמון.
20	האובדים בארץ אשור מאת מרדכי יונה - סקירה: ראובן נפתלי
20	משפחת אורצקובסקי: מרוסיה לאמריקה - סקירה: רות רגבי
21	<u>פרסומים בעולם</u>
21	בצרפתית - מטילדה טג'ר
XII	באנגלית - הרולד לואין

החברה ופרסומיה

דבר היושב ראש:

חלוקת תפקידים חדשה בחברתנו

אני שמחה לבשר שחברים נוספים הסכימו לקבל על עצמם תפקידים מרכזיים בחברתנו: צמח יעקבסון (ת.ד. 10053 ירושלים, 91100) מכהן כגזבר החברה ושלוש גולדשמידט ימשיך להכין את הדוחות השנתיים.

שלום ברונסטיין (חזקיה המלך 47/4 ירושלים, 93224) מרכז את תכניות הפגישות החודשיות. שלמה ברנדזיין (החיי"ל 17 ירושלים, 97981), ראובן נפתלי (יערות 5 חיפה, 34787) ואפרים לוי (עזר יולדת 4 ירושלים, 95520) ירכזו את הספרייה.

מטילדה טגיר (אלרואי 5 ג' ירושלים, 92108), היא המזכירה ומנהלת הקורספונדנציה הענפה. יהויכין אילון (ת.ד. 4222 ירושלים, 91041) מרכז את ביטאוננו "שרשרת הדורות" בעזרת רות רגבי (הברון הירש 18 ירושלים, 96148) והרולד לואין (ת.ד. 253 ירושלים 91002).

אנו מודים לשמואל אבן אור ולשמואל שמיר על עבודתם המסורה למען החברה לאורך שנים. אנו מודים לדי"ר יעקבי עבור תרומתו הנדיבה ועזרתו לחברינו במחקריהם.

לכל חברינו! - כל אחד מכם תורם להתבססות המחקר של הגניאלוגיה היהודית ואנו מזמינים אתכם לשתף את כולנו במחקרים, בהתלבטויות ובתוצאות ב"שרשרת הדורות".

הצלחתנו תגבר עם כל חבר חדש שיצטרף לחברתנו.

אסתר רמון (יו"ר)

הביטאון "שרשרת הדורות" מופיע שלוש פעמים בשנה בהוצאת החברה הגניאלוגית הישראלית. רחוב הרב עוזיאל 50, ירושלים 96424, טל: 02-424147.

סימן הזיהוי הבינלאומי של העלון: ISSN 0792-5751.

העורך יהויכין אילון. טל: 02-713039. בעזרת: רות רגבי והרולד לואין.

חברות קודמות נשארו למכירה כדלקמן:

מחיר לחברים	מחיר רגיל	"שרשרת הדורות"
5 ש"ח	8 ש"ח	כל חוברת מכרכים א' - ב'
12 ש"ח	15 ש"ח	כל חוברת מכרכים ג' - ז'
15 ש"ח	20 ש"ח	כל חוברת מכרכים ח' - ט'
15 ש"ח	18 ש"ח	מפתח לכרכים א'-ז'
5 ש"ח	10 ש"ח	חוברת "תולדות ומעשים"
18 ש"ח	20 ש"ח	חוברת "לבית אבותם" 3-4
28 ש"ח	30 ש"ח	חוברת "לבית אבותם" 5-6

המעוניינים יפנו לספרן בעת פתיחת הספרייה או ישירות לראובן נפתלי בטלפון 04-345468

דמי החבר - לשנת תשנ"ו - 120 ש"ח. המשלמים עד 31.12.1995 ישלמו - 100 ש"ח. לתושבי חו"ל - \$40.

ההוצאות הבאות

יום ד', 25.10.95 - ד"ר אליהו רוזנטל. תשבץ השואה, תלאות שחזור המשפחה.

יום ד', 22.11.95 - בארכיון הציוני בירושלים בשעה 19.00 הרצאת המנהל יורם מריוק וסיור במקום.

יום ד', 27.12.95 - מר דני וגנר. חקר משפחתי לא שיגרתי.

ההוצאות מתקיימות בבניין "מבקשי דרך", שדרות ש"י עגנון 22, ירושלים בשעה 19.30.

הספרייה פתוחה משעה 18.00.

הודעות חשובות

- א. כל החברים אשר בידם עלונים, חוברות או ספרים מהספריה מתבקשים להחזירם לספריה בפגישה הקרובה.
- ב. כל פניה לחברתנו ובו בקשה/שאלה על מידע גינאלוגי חייבת להיות מלווה בשלושה בולים בארץ (פניות ישראליות) ושלושה בולים בינלאומיים (פניות מחו"ל).
- ג. כל בקשה מלא-חברים לפרסם שאילתא ב"שרשרת הדורות" כרוכה בתשלום: מחול - \$5, בארץ - 15 ש"ח.

מכתבים למערכת

להלן קטע ממכתב מ-15.07.1995 שנשלח על ידי ד"ר סלי אן אמדור זאק עורכת "אבותינו" לאסתר רמון :
"בכל פעם שאני קוראת את הבטאון שלכם, אני מצטערת מחדש שמעולם לא למדתי עברית מעבר ליכולת לקרוא בסידור. אינני יודעת איך אתם עושים זאת, אבל את (והקבוצה שלך) מצליחים יותר טוב מכל אדם אחר שאני מכירה, להציג מחקר אישי באופן כזה שהוא כמו סיפור בלשי מרתק. החוברת הנוכחית עם זאת היתה הטובה מכולן. ייתכן שחלק מזה נובע מהעובדה שאתם נמצאים בישראל, מקום בו כולנו צריכים להיות. לא רק שכולכם יכולים לקרוא את המקורות בהם אנו לא יכולים להשתמש, אלא יש משהו נוסף. איך אחרת אפשר להסביר "מקורות" כמו זו שדווחה על ידי אביבה נאמן וולרי לדיז'ינסקי? נימת ההשראה בכל המאמרים היא ממש נהדרת. המשיכו בעבודה החשובה...."

בהמשך להרצאות ששמענו

מחקר השורשים הליטאיים שלי

רוז כהן

ההתעניינות שלי בגנאלוגיה החלה לפני כחמש שנים ביום השנה הראשון לפטירת אבי. משפחתי עמדה סביב המצבה עליה חקוק בין היתר "פ"נ אריה לייב, בן רייזה ובנימין לרר..." ושורה נוספת "לזכר הוריו, אחיו ואחיותיו שניספו בשואה".

רק לעתים רחוקות דיבר אבי על משפחתו, וידעתי רק כי שמי ניתן לי על שם סבתי רייזה, ואחי על שם סבי בנימין. אבי סיפר לנו כי נולד בעיר אוזבנטיס בצפון ליטא, וכי אחותו עדיין חיה באותה עיר. כמו כן סיפר לנו כי למד בישיבת טעלז במשך תשע שנים. בשנת 1929 היגר לדרום אפריקה כדי להצטרף לאחיו אייב (אשר נפטר בדרום אפריקה ב-1961). אבי התגייס לצבא דרום אפריקה ב-1940 ונלחם במדבר המערבי נגד רומל.

את מחקרי התחלתי ב- "יד ושם" שם קראתי כל מה שיכלתי על אוזבנטיס. מצאתי את כתובת האשה שהעידה על השמדת יהודי אוזבנטיס, הגרה כיום בבני ברק. טלפנתי אליה והצגתי את עצמי, והיא אמרה (בעברית) "סבא בנימין וסבתא רייזה, בודאי שאני זוכרת אותם. והיו גם מלכה וצילה, הירשל ופאיה. אבא ולייב היגרו לדרום אפריקה. בואי לבקר אצלי ואספר לך עוד".

לאחר זאת החלטתי לחפש תלמידים מיישבת בעלז אשר ייתכן והיו שם יחד עם אבי. זכרתי כי אבי הזכיר את השם לופיאן. מצאתי רב בגאולה בירושלים שאף הוא למד בטעלז, והיה מוכן לקשר אותי עם הרב חיים שמואל לופיאן, (לשעבר ראש ישיבה של GATESHEAD) המתגורר כיום בירושלים, אשר אמר "כמובן שאני זוכר את לייב לרר". ביקרתי אצל הרב, אשר סיפר לי הכל על אבי התלמיד, וכן כי הם למדו יחד בחברותא. הרב נתן לי תמונה שאבי נתן לו כמזכרת פרידה כשעזב את הישיבה לדרום אפריקה ב-1929. על גב התמונה כתוב (בעברית) "מזכרת לידידי היקר ר' חיים שמואל לופיאן ממני, לייב לרר, פרשת קורח, 1929".

נקודת ההתעניינות הבאה שלי היתה ליצור קשר עם ותיקי המלחמה, עכברי המדבר, אשר נלחמו יחד עם אבי במדבר המערבי ובאל-עלמיין. השגתי את תיק השירות שלו, ולבסוף יצרתי קשר עם החייל ששירת יחד עם

אבי באותו רכב משוריין. הוא סיפר לי במכתבו הכל אודות אבי כחייל. "הוא היה ידיד יקר, וחייל מעולה - קצת מכוונס בעצמו מטבעו, אבל אפשר היה ללמוד להכירו היטב ולהעריכו מאד." בספר "יהודי דרום אפריקה במלחמת העולם השנייה" יש תיאור אומץ ליבו של אבי שהביא לכך שקיבל את מדליית הצבא, וצוין בפרסומי תולדות הקרבות.

נחזור לבנימין, רייזה, צילה, מלכה, הירש ופאיה (פאולינה). ביקרתי אצל האשה מאוזבנטיס בבני ברק והיא סיפרה לי כי סבי היה מתקן גגות, צילה נישאה לגבר מאוזבנטיס בשם יחיאל אולסוואנג והיו להם חמישה ילדים. גם מלכה נישאה, אך היא לא זכרה למי. הירש היה חבר של אחיה ופאיה (פאולינה) התנצרה זמן רב לפני המלחמה. היא אף הוסיפה כי פאולינה גרמה בושה למשפחה.

החלטתי לבקר אצל פאולינה כדי לשמוע יותר על משפחתי, ולפני שלוש שנים ביקרתי בליטא בפעם הראשונה. פגשתי את השריד האחרון ממשפחת אבי אשר סיפרו לי סיפורים שהיה לי קשה להאמין. פגשתי בני דודים מרוחקים של אבי שגרים אף הם באוזבנטיס וקיבלו את הדת הנוצרית. הם לא יכלו לספר לי הרבה. עזבתי את ליטא בהרגשה שעלי עוד לשוב לשם.

בהדרגה במשך השנים אספתי מידע נוסף על משפחתי. מצאתי ניצולים נוספים מהעיר אוזבנטיס אשר סיפקו לי שביבי מידע. פאולינה הלכה בינתיים לעולמה.

ביקרתי בליטא פעם נוספת עם קבוצה של גנאלוגים (שאול איסרוף, ברוס קאהן ומילטון בלאקסטון), בעקבות הסמינר הבינלאומי שהתקיים בירושלים ב-1994, בתקווה למצוא מידע בארכיון של וילנה, אולם לרוע מזלנו כל המסמכים של העיר אוזבנטיס נעלמו. ביקרתי שוב בעיר אוזבנטיס, דיברתי עם אנשים שונים ולמדתי קצת יותר.

לסיכום, לבנימין ורייזה לרריס (סבא וסבתא מצד אבי) היו שישה ילדים. אבא (אייב) ואריה לייב (לואיס) אבי, היגרו לדרום אפריקה ב-1926 ו-1929. פאולינה התנצרה ונשארה בחיים בזמן המלחמה במנזר. לצילה היו חמישה ילדים. לאחד מהם קראו אבא ולאחד קראו בנימין. הירש היה רווק ועבד עם אביו. הוא היה יושב ראש הקומוניסטים הצעירים של אוזבנטיס, והיה מבוקש על ידי שלטונות ליטא בגלל פעילותו הפרו-קומוניסטית. מלכה נישאה לאדם מרדביליקיס והיתה להם בת אחת. ההשערה אומרת שמלכה ובתה נשלחו למחנה ריכוז בדכאו או בראבנסבריק ושם ניספו. (על גורל בעלה לא ידוע לי דבר).

בהתאם לרשימת תשעים ותשעה היהודים שנרצחו באוזבנטיס, בנימין ורייזה סבי וסבתי מצד אבי, דודי הירש ודודתי צילה, בעלה וחמישה ילדים - עשר נפשות - נורו למוות בידי ריימונדאס קולוסקה, עורך דין מהעיר ועוזריו המקומיים, בשתי קבוצות, האחת ביולי והשניה בדצמבר 1941, ביער פאסיילוח 3 קילומטר מחוץ לעיר אוזבנטיס. איכרים ליטאים שדדו את קבר האחים, ובשנת 1956 הגופות הועברו לבית העלמין של וילנה לקבר אחים.

בביקורי האחרון בליטא הראו לי את קבר האחים בבית העלמין של וילנה תמורת \$ 5 ותמורת \$ 60 נוספים הסכים האחראי למקום לנקות את הקבר. הוא הסכים לתקן את הקבר ולשמר אותו תמורת \$ 300 נוספים. שילמתי כבקשתו: מי עוד קיים שמסוגל לטפח את קבר בני משפחתי?

כיום אני מבינה מדוע אבי נמנע לדבר על משפחתו. פאולינה התנצרה מרצון ב-1924 והביאה קלון על המשפחה. אבי העדיף לשתוק מאשר לחלוק מידע זה איתנו, וכתוצאה מכך לצערי לא נותר כיום מישהו שיכול לעזור לי ליצור עץ משפחה.

ביבליוגרפיה: במדור האנגלי

"ילדים ללא זהות"

לאה בלינט

בהגדרת המושג "ילדים ללא זהות", אנו מתכוונים ליהודים יוצאי פולין שנולדו בין השנים 1936-1945 ואינם זוכרים את מוצאם ואת עברם. אנשים אלה הופרדו מהוריהם בעודם תינוקות וילדים קטנים, הוחבאו בזמן מלחמת העולם השנייה אצל משפחות פולניות ובמנזרים ובתום המלחמה נשארו יתומים.

בניגוד לילדים גדולים יותר ששרדו בכוחות עצמם על ידי נדודים, מחבוא אצל נוצרים ובאופן עצמאי או על ידי בריחה לפרטיזנים, קבוצת גיל זו היתה תלויה לחלוטין בלבם הרחום של המבוגרים ולא יכלה לשרוד ללא עזרה יזומה. רוב הילדים הופרדו ממשפחותיהם עם תחילת החיסול השיטתי של יהודי פולין בסתיו 1941.

הפתרון הטוב ביותר להציל ילד יהודי היה למסרו בצורה מסודרת לידי מכרים נוצרים, עם קיימה המשפחה קשרי ידידות עוד לפני המלחמה. לקבוצה זו שייכת היהדות המתבוללת המשכילה, שקיימה קשרים חברתיים או מסחריים עם האוכלוסיה הפולנית והיתה מעורה בתרבות הפולנית. דרך אחרת היתה למצוא משפחה פולנית שתהא מוכנה "עד עבור הזעם" כפי שרבים חשבו, להסתיר את הילד תמורת כסף או הבטחה שעם סיום המלחמה המשפחה היהודית תפצה את המצילים ברכוש שיוותר אחר המלחמה.

לא כל ההורים היו ברי מזל והצליחו למסור את הילדים לידי הנוצרים כשהם משאירים פרטים מזהים על עצמם, על רכושם ועל קרוביהם בפלסטינה או באמריקה.

עם גבור האקציות כשמכונת ההשמדה פעלה במלוא תנופתה והמוות ארב בכל פינה, נמצאו תינוקות וילדים עזובים ברחובות, גנים ציבוריים, בתי ספר, תחנות רכבת, מרתפים ושיחים כשהם מחכים לגורל שיאיר להם פנים בדמות אדם שיאספם אל ביתו. ילדים אלה לרוב לא זכרו או לא היו מסוגלים למסור למצילים דבר מלבד שמם הפרטי ושמה הפרטי של האם. הם נאספו אל בתים פולניים או נמסרו למנזרים, הוצאו להם תעודות אריות עם שמות פולניים וזהות בדויה ורובם הוטבלו לנצרות.

היו הורים שהתקשו להיפרד מהילדים ועשו זאת ממש ברגע האחרון כשהם כבר צעדו אל המוות. ילדים אלה נזרקו מרכבות דוהרות אל מחנות ההשמדה, או נמסרו דרך חלונות הרכבת בתחנות לידי פולנים חשוכי ילדים שחיכו לרכבות המובילות יהודים וידעו על נוהג זה של מסירת הילד ברגע האחרון כשההורים ידעו שהם מובלים אל מוות ודאי. לפעמים הצליחו האמהות למסור את שם המשפחה שלעתים קרובות נקלט באזנו של הילד בצורה משובשת. רוב הפולנים שקיבלו את הילדים היהודים בדרך מקרית לא רשמו את שמו של הילד מפתח חיפושי הגסטאפו ובמשך הזמן שכחו אותו או שיבשו אותו בזיכרונם. רובם שינו מיד את שמו של הילד, השיגו לו "ניירות נכונים" והציגו אותו כבן משפחה או כקרוב שהובא מעיר אחרת.

היו ילדים יהודים שנמצאו על ידי הנוצרים עם פרטים מזהים, כמו שם משפחה אמיתי או מזויף, פתק עם כתובת באמריקה, בקשה כלשהי, תצלום, כפית ועליה חרוטים שמו של הילד ותאריך הלידה שלו או משפט "הילד הוטבל לנצרות, אנא הצילו אותו!". לא היה גבול לתושייה של האם היהודיה שגם כשסביבה השתולל הקטל, קוותה שתשוב ותראה את תינוקה ותוכל לפדותו של פי סמנים שהשאירה.

ילדים גדולים יותר שהיו בני 4-5 כאשר נמסרו לידי הנוצרים יודעים לספר על הרגע בו שכחו את שמם. הדבר היה עשוי לקרות כאשר חוו חוויה טראומטית כמו רצח ההורה לנגד עיניהם, פרידה מההורים, הפצצה ועוד. כך מספרת בעדותה ר.ג. על אביה שהעמידה על השולחן במטבח לפני שמסר אותה לאדם שהוציאה מהגטו ואמר לה: "זכרי, לא קוראים לך יותר (וכאן אמר את שם המשפחה שלהם) קוראים לך Kowalska ומהיום והלאה זה שמך". היא מספרת שמותה של האם, הפרידה המפחידה מהאב והציווי שצווה עליה לשכוח את שמה, פעלו את פעולתם וכבר למחרת היום לא זכרה את שמה האמיתי ולא נזכרה בו עד עצם היום הזה.

עדים אחרים מספרים שבתחילת הפרידה זכרו את שמם, אך כאשר עברו ממשפחה נוצרית אחת לשנייה, קבלו כל פעם שם חדש, ולבסוף לא ידעו את שמם האמיתי.

היות ופעולת ההצלה היתה פרי יוזמה וולונטרית של יחידים ומנזרים, לא נעשה כל רישום של הילדים שהועברו למשפחות נוצריות ולמנזרים ולמעשה רגע הפרידה מההורה, היה השלב הראשון והמכריע של אובדן הזהות.

לעולם לא נדע כמה ילדים ניצלו על ידי הפולנים ואיזה אחוז מהם הושב אל העם היהודי. מקובל לחשוב שעם תום המלחמה ולפני שובם לפולין של היהודים שניצלו בברית המועצות, נותרו על אדמת פולין כ- 5000 ילדים יהודים. בתוך מספר זה כלולים ילדים גדולים יותר שניצלו בכוחות עצמם.

מיד עם סיום המלחמה אנו עדים למפעל רב היקף של השבת הילדים היהודים לעמם ולמשפחותיהם. במפעל פדיון הילדים השתתפו שלושה גופים עיקריים.

1. C.K.Z.P. - הוועד המרכזי של יהודי פולין, גוף שתוך תקופה קצרה השתלטו עליו היהודים הקומוניסטים. אחת הפעולות הראשונות והמבורכות של ועד זה היתה הקמת רשת בתי ילדים יהודים בכל רחבי פולין. אל בתי ילדים אלה הופנו על ידי הוועד יתומי מלחמה וילדים של הניצולים שלא היו מסוגלים מסיבות נפשיות וחומריות לדאוג לחינוך ילדיהם. מטרת הוועד היהודי היתה להשיב את הילדים אל העם היהודי ומתוכם להקים עתודה חדשה של אזרחי המחר בפולין הקומוניסטית.

2. הגוף השני נקרא הקואורדינציה - ועדת תאום שייצגה בתוכה את הזרמים הציוניים של תנועות הנוער והמפלגות היהודיות שפעלו בפולין לפני המלחמה. הקואורדינציה הוקמה ב- 1945, פעלה כ- 4 שנים ומטרתה היתה לפדות את הילדים ממציליהם הפולנים, לחנכם לציונות ולהעלותם לארץ ישראל.

3. הגוף שלישי היו נציגי הקונגרסיה - ועד קהילות יהודיות שכלל בתוכו את המזרחי וזרמים דתיים אחרים. ארגון הקהילות הדתיות, אנשי אגודת ישראל שפעלו באופן לא רשמי ורבנים שונים מתוך יוזמה פרטית או כנציגי זרמים דתיים פעלו באמצעות שלוחיהם בכל רחבי פולין. מטרתם העיקרית היתה להציל את הילדים משמד, להעניק להם חינוך דתי ולהוציאם מפולין הקומוניסטית.

הנתק השני מעברם של "הילדים ללא זהות" קרה בתום המלחמה עם השבת הילדים אל עמם. למרות שפעולת פדיון הילדים היתה מאורגנת יותר ומאחוריה עמדו מוסדות מסודרים, רבה אי הבהירות ורבים אי הדיוקים סביב זהותם של יתומי המלחמה היהודים.

בין השנים 7-1945 נערך בועד היהודי המרכזי רישום של כל הניצולים היהודים על אדמת פולין שפנו אל הוועד בשלב זה או אחר משתי סיבות: 1. חיפוש משפחה. 2. עזרה כספית.

במקביל נערך רישום מפורט של הילדים באמצעות כרטיסיות הפניה אל בתי הילדים של הוועד. בכרטיסיה נרשמו כל הפרטים שהיו ידועים על הילד, כולל תולדות הרדיפה וגורל ההורים. בתי הילדים דיווחו מדי כמה חודשים לוועד המרכזי על כמות הילדים המצויים במוסד וכך זכו לתמיכה כספית ולהצבת צוות פדגוגי. מצויות בידינו כיום כרטיסיות שכבר ב- 1945 הילד אינו יודע למסור דבר מלבד שמו הפרטי. אלה ילדים שננטשו בפתח בתי יתומים יהודים על ידי מציליהם כשהם חולים וסובלים מהזנחה רבה או שנמצאו משוטטים אחר המלחמה ולא ידעו למסור דבר על עצמם.

המידע שנאסף בכרטיסיות נבע בדרך כלל מהילד עצמו או מהמציל שלו. לעתים נמצאו קרובי משפחה רחוקים שידעו לספר פרטים על הילד, אך לא תמיד הצליחו לזהות בודאות שאכן הילד שייך למשפחתם. חלק מהילדים הגיע לוועד היהודים עם שם משפחה ושם פרטי של המצילים האחרונים שלא ידעו למסור את שמו הקודם של הילד שלעתים היה שמו של המציל הקודם.

בדרך כלל ידעו המצילים או הילדים עצמם לספר על עצמם ולמסור פרטים פחות או יותר מדויקים על חייהם מיד לאחר המלחמה. ילדים אלה לא ידעו שהדברים נרשמו בכרטיסיות ולרובם העבר הטראומטי נמחק מהזיכרון, כאשר אומצו על ידי משפחות יהודיות או הגיעו לישראל ולאוצרות אחרות. זאת הקבוצה הגדולה ביותר של "הילדים ללא זהות" וכאשר נצליח לאתר אותם, הם יוכלו להפיק את התועלת הרבה ביותר מהחיפושים שלנו בארכיונים.

אין לנו סטטיסטיקה מדויקת כמה ילדים, חניכי בתי יתומים יהודים קומוניסטים נשארו בפולין וכמה מהם עלו לישראל ולאוצרות אחרות. אלה שעלו לישראל, מצאו את דרכם אל הקיבוצים, מוסדות עלית הנוער ואומצו על ידי משפחות ישראליות במושבים. רובם מעידים שעברם נמחק מזיכרונם לחלוטין והם זכרו רק את הרגע, בו דרכה כף רגלם על אדמת המולדת. חלקם זכרו את שם האנייה שהביאה אותם או את שם האדם שהביאם.

גם לילדי הקואורדינציה נערך רישום בכרטיסיות, אך כיוון שפעולת הקואורדינציה נעשתה במחתרת ולא היה גוף אחד שריכז את הנושא, הרישום נעשה בצורה לא מסודרת ולא שיטתית. הכרטיסיות אינן מדויקות, שמות

הילדים כתובים ביידיש או בעברית וכתוצאה מכך ישנם שיבושי כתיב רבים וקשה לפענח את השמות בעלי הצליל הפולני או את שמות מקומות הלידה והמחבוא. שני שליש מהכרטיסיות אבדו בדרך לישראל כיוון שחלק מהמדריכים פחדו להעבירן בבריחה הבלתי לגאלית מחוץ לגבולות פולין. ברבות מכרטיסיות הקואורדינציה מופיעה ליד שמו של הילד המילה "אונבעווסט" (unbewust) - לא ידוע. הכוונה שאין יודעים את שמו האמיתי של הילד, שם הוריו, מקום לידה וגורל הרדיפה. ברוב הכרטיסיות מצויה תמונתו של הילד והיא כיום מקור לא אכזב לזיהוי האנשים.

רבים מילדי הקואורדינציה הגיעו מברה"מ עם שמות רוסיים. ילדים אלה שהוריהם ברחו לפנים ברה"מ מאימת המלחמה בפולין ומתו ממחלות ומרעב, הוכנסו אל בתי יתומים פולנים שהוקמו בברה"מ. חלק מההורים שינו את שמם לשם רוסי על מנת לקבל עבודה ומנות מזון. כאשר מתו ההורים, לא נמצא איש שיזכיר לילד את שמו האמיתי. ההפך הוא הנכון, ובהרפתקאות שהילדים חוו אחר המלחמה נגרם בלבול נוסף, כאשר הילדים חצו את הגבול הרוסי לפולין במסגרת הרפרטריאציה של בתי יתומים פולנים, חששו הפולנים שילדים עם שמות שפחה רוסיים, יעצרו בגבול וכך ילד ששמו בפולין לפני המלחמה היה Kagan, ברוסיה הפך ל - Kaganovic, שמו שונה בגבול ל - Kaganowski. הילדים הממושעעים, למודי הסבל, מחקו מזיכרונם את השם הקודם וראו בשם החדש - שם אמיתי.

עד כה לא נתקלתי בכרטיסיות שערכו אנשי הקונגרסציה - הגופים הדתיים, ואין אנו יודעים אם כרטיסיות כאלה נערכו אי פעם. הרשימות היחידות של הזרם הדתי המצויות בידינו כיום, הן רשימות המזרחי של הילדים שהגיעו לארץ ישראל במסגרת התנועה הציונית.

רבים מהילדים היהודים שנפדו בידי השליחים הדתיים, בעיקר בידי האגודה, נשלחו לאימוץ לקהילות היהודיות ברחבי העולם והגיעו אל דרום אפריקה, דרום אמריקה, ארה"ב, אוסטרליה ואנגליה. הקשר עמם אבד לעולם וזהותם לא תודע.

מקור לא אכזב לחיפוש זהותם של הילדים מפולין הן אותן הכרטיסיות של הקואורדינציה המצויות בבית לוחמי הגטאות, הכרטיסיות של הקומוניסטים ורשימות הילדים של בתי הילדים בפולין. כל החומר ירוכז במוזיאון "יד לילד" - מדור "ילדים ללא זהות" אותו אנו מקימים עכשיו. תוך שנה נמחשב את החומר המצוי בידינו ונכין לכל ילד כרטיס ובה פרטים על חייו שאספנו ממקורות בארכיונים שונים. כך, באיחור של 50 שנה אולי נצליח לתקן במקצת את העוול שנגרם למאות יתומי מלחמה מפולין שנדחקו לקרן זוית, כלאו את כאבם בתוכם ושתקו.

כל "ילד ללא זהות" שנולד בפולין בין השנים 1936-45 ומעוניין לדעת את עברו, מתבקש לפנות למדור "הילדים ללא זהות", יד לילד, בית לוחמי הגטאות ולמסור לנו את הפרטים המצויים בידינו. אנו נעשה כמיטב יכולתנו לעזור ולמסור את האינפורמציה המצויה בידינו בצורה מסודרת תוך שנה.

הערכת המערכת: תשומת לב הקורא מופנית למודעה לבקשת עזרה של "ילדים ללא זהות" במדור "לקט ידיעות".

שמות

מערכת "שרשרת הדורות" שמחה לחדש את המדור "שמות" שהופיע לאחרונה בחוברת ח/1 בינואר 1994. במדור זה יידונו נושאים שונים במסגרת הרחבה של השם היהודי. אתם מוזמנים לפרסם כאן פרי מחקר, סיפורים, קוריוזים וכיו"ב על שמות יהודיים: שמות משפחה, שמות פרטיים, שמות ספרדיים אשכנזיים או מזרחיים, שמות נשים, שמות גברים ועוד.

"השם היהודי", כנס ודיון רב תחומי מדווחת מטילדה טג'ר

הפקולטה למדעי היהדות והמחלקה לתולדות ישראל של אוניברסיטת בר אילן ארגנו את הכנס הנ"ל שהתקיים בימים 26-27.6.1995.

פרופ' ש. פרידמן, מומחה לתלמוד, פתח בהרצאה "השם גורם - דברי החכם נופלים על שמו". אגב, גישה זו הוכחה או אומתה מיד עם נושא ההרצאה הבאה ושם המרצה. ד"ר אדמיאל קוסמן דיבר על "קריאת שמותיהם של אדם הראשון, אישתו והחיות בספרות הרבנית" (אדמיאל מטפל בעינין... אדם...!). "שמות ופולקלור" נידון מנקודות ראות אחדות. הובא גם הפן ההיסטורי-ארכיאולוגי (ימי בית ראשון, גלות בבל, כתובות בגולן). הרצאות אחרות דנו בשמות נשות תימן, שמות יהודי הונגריה, שמות פרטיים של עולי מדינות חבר העמים, שמות משפחה מסוימים בסלונקי (יוון), שמות אנוסים. לסיום נושא "נתינת שמות בזמן הוה" נותח באספקט הסוציולוגי.

הרמה האקדמית הגבוהה של תשע-עשרה ההרצאות ריתקה את קהל המשתתפים. אלה הוכיחו את מידת הקשבתם והתעניינותם על ידי שאלות רבות אל המרצים.

חוברת תקצירי ההרצאות חולקה לכל המשתתפים. עותק אחד כבר נמצא בספריינתנו.

יש לציין כי זהו הכנס השני בנושא "השם היהודי". כמו בפעם הראשונה, פרופ' אהרון דמסקי הנמרץ, מהמחלקה לתולדות ישראל באוניברסיטת בר אילן, עמד בראש הארגון המוצלח.

משולחן העבודה של חברינו

קומץ אבקת "סרנדיפיטי" הרולד לוי

רבים מאתנו העוסקים בחקר ההסטוריה המשפחתית אשר עדיין מאמינים בפייה הטובה, מקוים בסתר נפשנו כי ביום מן הימים היא תפזר עלינו קומץ מאבקת ה-SERENDIPITY האגדית שלה.

המילה SERENDIPITY הנשמעת כיום לעתים מזומנות, נוצרה על ידי הוראס וולפול ב-"שלושת הנסיכים מ-SERENDIP" שנכתב ב-1754. לשלושה בני מזל אלה היתה התכונה של SERENDIPITY שמשמעותה לעשות תגליות מקריות ובלתי צפויות הגורמות אושר, תכונה מעוררת קנאה המבוקשת מאד על ידי חוקרי שורשי המשפחה.

מה היא תגלית גנאלוגית הגורמת אושר? כמובן לכל אחד מושגים משלו על כך. עבורי אישית הדבר קרה לפני שנים מספר כאשר הגיע אלי מכתב מבת דוד ידידותית אך עד אז בלתי ידועה לי מקייפטאון. בת דוד זו, לאחר שנדבקה בחיידק הגנאלוגי ותוך כדי מחקר גילתה שורשים יהודיים ורצתה ללמוד יותר על ההסטוריה של

משפחתה. כתובתי נמסרה לה על ידי בת דוד אחרת מדרבן, אותה גיליתי לפני 15 שנה. קרובות משפחה אלה עוסקות עתה במחקר משל עצמן, ובאמצעותן גדל הידע המשפחתי שלי לאין שיעור.

כך גם מכתב גורם אושר אחר שהגיע ללא כל הכנה מוקדמת לפני כשנתיים מן דוד בשנות ה-80 לחיי בשפילד, שבין אבותיו היו דמויות יוצאות דופן כגון: החכם מפדואה רבי אברהם בן יהודה הלוי מינץ (1445-1530); המלך היהודי האגדי של פולין, שאול ווהל קצנאלנבוגן (1545-1611); ראשי עיר יהודיים של לונדון סיר בנימין פיליפס (1811-1889) וסיר ג'ורג' פאודל פיליפס (1840-1922); אוצר של המוזיאון הבריטי; דיין אריה לב באייר מבית הדין של לונדון (1798-1878); עורך של ה-JEWISH CHRONICLE מר ל.ט. גרינברג; וכן ידיד ויועץ של דיים מרגרט תאצ'ר, ולבסוף נסיכה אמיתית, נשואה לנהג מרוצים שהיה מפורסם בזמנו, שאביו היה המלך של סיאם.

אחד המקרים האחרונים בהם קיבלתי קומץ של אבקת SERENDIPITY הביא לגילוי בת דודה נוספת, בת אחות של אבי המנוח. קרע בין האח והאחות החריף בשנות 1800 המאוחרות ונמשך כל ימי חייהם. כתוצאה מכך שמה של דודתי עמליה לא הוזכר מעולם בבית הורי, ולא ידוע לי דבר על בתה היחידה שנולדה כאשר אמה היתה בת 47, וכפי שגיליתי לבסוף, מתגוררת עם בעלה ליד ברייטון באנגליה. מאז הגילוי ההדדי שלנו אנו מתכתבים בקביעות ומחליפים צילומי משפחה ישנים.

מאמרים שונים הופיעו בשנים האחרונות הדנים בבעיה של מציאת מקום אחסון בטוח למחקר המשפחתי (מכתבים, מסמכים, כתובות, תצלומים, מגילות יוחסין וכדומה) אחרי שאנו לא נוכל עוד, מסיבות נפשיות או פיסיות, לנהל אותן. חוסר הביטחון בדבר המשך פעילותו של מוזיאון התפוצות כפי שקרה לאחרונה מעמיד בספק את האפשרות להשתמש במרכז הגנאלוגי היהודי כמקום אחסון לפחות של החלק הממוחשב של החומר. חוסר הודאות מעלה שאלה רצינית בפני חוקרי שורשי המשפחה אשר אינם רוצים שמאמציהם ילכו לאיבוד, ומהווה בעיה לאלה מבינינו שכבר הפקידו חומר במרכז זה.

מקומות אחסון חליפיים אשר רצוי לשקול:

הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, ירושלים. הארכיון מקבל כל חומר של חקר תולדות המשפחה. החברה הגנאלוגית, לונדון. מקובל להניח שמוכנים לקבל כל חומר, אם כי אין להם קשר מיוחד ליהדות. הספרייה לחקר תולדות המשפחה ביוטה (ארה"ב) מוכנה לקבל חומר. לאחדים מאתנו יכולות להיות הסתייגויות מאפשרות זו, מסיבות ברורות מאליהן. ה-PEOPLE FINDER מקבל מידע ממוחשב בלבד.

באשר להצלחה במחקר תולדות המשפחה, רובנו יודעים כי מוטב לא לסמוך על הפיה הטובה, אלא במקום זאת לנסות ולעשות "חפירה" רצינית בעצמנו. עם זאת, למרות שהשקעתי זמן ומאמץ רב במחקרי, הרגשתי היא שהיתה לי גם מנה גדושה של אבק ה-SERENDIPITY הקסום.

עבורי SERENDIPITY פירושו, שאם בעוד 25-30 שנה אחד הנינים שלי שטרם נולד, יבקר בארכיון, אולי בישראל, אולי במקום אחר, ויגלה הסטוריה משפחתית מרתקת, דמיינו לעצמכם איזו ירושה נהדרת זו יכולה להיות, ובכל מקום שנהיה באותה עת עד כמה נוכל להשתתף בשמחתו.

"מלכי רבנן" - מפתחות **מטילדה א. טג'ר**

"מלכי רבנן" הינו מילון ביוגרפי של רבני מרוקו אשר יצא לאור בירושלים בשנת 1931, מפרי עטו של הרב יוסף בן נאיים. ספר זה בעל חשיבות עליונה לכל נושא הקשור ברבני מרוקו, כתביהם בדפוס ובכתב - יד. איש לפני בן-נאיים לא ניסה לאסוף מידע עצום זה.

מאז הופעתו הספר שימש להעשרת ידיעתם של מדענים רבים, אבל הקורא מן השורה התקשה להשתמש בו. הסיבה היא שהמילון מסודר בסדר אלפביתי של השמות הפרטיים של הרבנים, הכל בסגנון רבני מובהק.

- לאחר ההצלחה של עריכת המפתחות של "מלכי תרשיש" - מילון ביוגרפי של רבני תוניסיה, ביקש ממני מנהל ספרית יד בן צבי לערוך מפתחות ל"מלכי רבני". נבנו ארבעה מפתחות:
1. שמות הרבנים (שם משפחה ושם פרטי).
 2. שמות היצירות (מלווים בשם המחבר ובהערה מיוחדת כאשר זה עדיין כתב-יד).
 3. שמות המקומות המוזכרים.
 4. השנים המצוטטות (שנה עברית ושנה לועזית).

החוברת כפולה בהיקפה מזאת של "מלכי תרשיש". היא פורסמה במספר עותקים בודדים בלבד כי היא הוגדרה כ"הוצאה ניסיונית", וזאת מכיוון שהתעוררו בעיות רבות בזיהוי מחברי היצירות. המפתחות עברו הגהות רבות בידי אנשים שונים ובכל זאת נשארו סימני שאלה אחדים. מטרת ההוצאה הניסיונית היא שהקורא יעיר את הערותיו למערכת ואז תוצא הוצאה מורחבת.

הואיל ו"מלכי רבני" הינו מקור מידע גיניאלוגי עצום בהיקפו, נוצלה ההזדמנות וככל הניתן נרשמו ליד כל שם, פרטים מזהים נוספים. עבור כל רב נרשם שם משפחתו ושמו הפרטי וכמו כן השתדלתי להוסיף, ככל שניתן, את שם אביו, לפעמים שם סבו (כשהיה) וגם עיר מושבו. חוברת המפתחות של "מלכי רבני" מהווה כלי אשר בלעדיו קשה היה לגלות את עושרו האמיתי של מקור מידע נדיר זה.

Sources of information

מקורות מידע

מאגרי מידע חדשים

ראובן נפתלי

ביזמת איגוד החברות הגניאלוגיות היהודיות (AJGS) התחילו מתנדבים ברחבי העולם בהקמת 3 מאגרי מידע חדשים. המאגרים יהיו באנגלית ויופצו על גבי מיקרופיש. ישנו רעיון להפיץ חלק מהם על גבי תקליטורים (CD ROM). מידע מורחב על כל אחד מהפרויקטים ניתן למצוא בעלוני שונים. לדעתי גם על חברי העמותה להצטרף לקבוצות אלו. המצלתי היא שכל מתנדב יעשה זאת על ידי פניה ישירה למרכז כל פרויקט ופרויקט. אני מבקש שהעתק מהחומר שייאסף בארץ יימסר לספריה. במידה וישנם חברים המעוניינים לארגן מערכת מידע בעברית לחומר הנאסף בארץ נא לפנות לראובן נפתלי.

פרויקט בתי עלמין

- מאגר מידע זה הוא המתקדם ביותר. מאגר הנתונים מתוכנן לכלול 3 סוגים של נתונים.
1. רישום בתי עלמין יהודים ברחבי העולם כולל מיקומם, מצבם הפיסי וכו'. בנוסף יכלול מאגר הנתונים רישום של חלקות קבורה בהם קבורים יהודים (לדוגמה בתי עלמין צבאיים בריטים או אמריקאים).
 2. רשימה של האנשים הקבורים בבתי העלמין.
 3. רשימה משותפת של כל השמות המופיעים ברשימה 2 וממוינת על פי שיטת ה - Soundex כך שניתן יהיה לאתר אדם לפי שם ולא רק לפי מיקום.

לגבי הסוג הראשון. העמותה רכשה 3 דיסקטים (נפח 1.44 גודל "3.5) שכוללים את הרישום לגבי בתי העלמין. (ניתן להזמין העתקים על ידי מסירת 3 דיסקטים והוצאות משלוח לראובן נפתלי). לגבי הסוג השני העמותה קיבלה העתק מהמיקרופיש של הנתונים שהצטברו עד עתה. (פרטים, ראה מידע על המיקרופיש החדשים בהמשך).

מרכזת הפרוייקט היא ארלין זקס בארה"ב. מידע נוסף ראה ב: Avotaynu Vol X, No. 4, Winter 94, page 59.

פרויקט ספרי יזכור

מטרתנו לרכז רישום של ספרי יזכור. הרישום יכלול בנוסף לשם הספר, המחבר או עורך גם מידע אלו חלקים ממנו תורגמו לאנגלית. הרישום מתוכנן לציין היכן נמצאים הספרים בספריות ברחבי ארה"ב או באם בידי אנשים פרטיים.

מרכז הפרויקט הוא מרטין קסל בארה"ב. מידע נוסף ראה ב:
Morasha Spring 95 או Avotaynu Vol X, No. 4, Winter 94, page 82.

פרויקט ספרי קהילה

להערכתנו פרויקט זה שהתחיל בבריטניה ישתלב עם פרויקט ספרי יזכור. בינתיים הוא מנסה לרכז מידע על ספרים שמכילים הסטוריה של קהילות. הוא נועד לרכז חומר על קהילות יהודיות ברחבי העולם ולאו דווקא על אלו שהושמדו. הרישום מתוכנן לרכז גם איזה מידע גניאלוגי ישנו בכל ספר.

מרכז הפרויקט היא ד"ר בברלי פ. ברגמן באנגליה. מידע נוסף ראה ב:
Shemot Vol. 3, No. 2, page 8.

מיקרופיש חדשים

אסתר רמון

קיבלנו 11 סדרות חדשות של מיקרופיש בנושאים הרשומים להלן.
הם יימצאו בתדר הביבליוגרפיה של בית הספרים הלאומי בגבעת רם, ירושלים יחד עם מיקרופיש קודמים, עליהם הודענו עם קבלתם.

New Microfiche

Esther Ramon

We have received 11 new series of Microfiche, listed below.

They will be in the bibliography room at the National Library, Givat Ram, Jerusalem, together with Microfiche on which we reported previously.

AJGS: Jewish Cemeteries Throughout the World.

AJGS: List of 56,000 Jewish Burials.

AJGS: Jewish Genealogical People Finder, Contributors to the Jewish Genealogical People Finder.

AJGS: Jewish Genealogical Family Finder.

JGSGW: Index to Jewish Names from "Protection of Interests of US Citizens - Part II.

US Dept. of State Central Decimal File, 1910-29 (RG59).

JGSGW: Index to Jewish Names from "Protection of Interests of US Citizens - Part III.

US Dept. of State Central Decimal File, 1910-29 (RG59) - Palestine.

CGJ: Noms des Juifs du Maroc - Moroccan Jewish Surname.

Avotaynu: Jewish Residents of Greater Quebec Province in the 1871-1901 Censuses of Canada.

Avotaynu: Birth Index for Buda Jewry 1820-1852, 1868.

Avotaynu: Romanian Census Records.

Avotaynu: Jewish Residents of the Maritime Province in the 1871-1901 Censuses of Canada.

גישה לארכיונים במזרח אירופה

גארי מוקוטוף

דו"ח מפורט לפי ארצות, מתוך הרצאה של גארי מוקוטוף בבוסטון ב - 12 ביוני 1994. (הדו"ח מופיע כאן באנגלית). כן מופיעות מספר המלצות של קוראים על מבצעי מחקרים בליטה, לטביה ובא לרוס.

EASTERN EUROPEAN ARCHIVAL ACCESS: A COUNTRY-BY - COUNTRY REPORT

(From a talk by Gary Mokotoff to JGS-Greater Boston, June 12, 1994)

Reprinted from MASS-POCHA, Summer 1994 with permission of Gary Mokotoff

COUNTRIES

Belarus: Still in phase one. You can write to the Central Archives in Minsk and receive a response. Use RAGAS. LDS has started filming.

Czech Republic: Good archival research service, but no local researchers for hire. They are not dealing with the Mormons now.

Estonia: The Archives are responsive, and LDS has completed microfilming Jewish records here.

Germany: There has been much microfilming activity in Leipzig and Berlin for a number of years. There is public access to the archives, but strict privacy laws.

Hungary: LDS microfilming is ongoing. A private service, Hungarogens, provides genealogical research services. The Hungarian Jewry project at Yad Vashem in Israel is planning to publish much Holocaust-era material, including a census taken in the early 1940's which includes much information on ancestry.

Latvia: The archives will accept inquiries, and private researchers have been successful. LDS is microfilming.

Lithuania: The situation in Lithuania is still a problem. The archives have not yet developed policies. Use FAST. LDS has just signed a contract, but there will be limited work done there.

Moldova: The archives is not responsive, and LDS has no contract. Miriam Weiner has successfully researched there.

Poland: The situation in Poland is good for genealogical researchers. Poland has the most organized archival system in Eastern Europe for handling genealogical inquiries. The State Archives in Warsaw is very responsive, efficient and competent. If you write, they'll reply quickly, asking for a deposit. The archives will now do general research, as well as specific record request services. The archives charges \$15 per hour, and requires a \$30 deposit. A response can be expected within six months. On the discouraging side is the continued lack of access to records from Galicia (today, Southern Poland). Letters from the archives state that the "records don't exist," but American tourists have been able to get these records from town halls

in Galicia. Mr. Mokotoff said that he will follow up on this situation with the archives, citing specific examples. The Genealogical Society of Utah, the acquisitions arm of the Mormon Family History Library in Salt Lake City, has an extensive collection, but has not been allowed to microfilm Jewish records in Polish archives for a number of years.

Romania: The situation is very negative. The Archives won't answer requests, and LDS has no access. Some on-site visits, however, have been successful.

Russia: LDS has started filming, but only in interior areas where there were virtually no Jews. Use RAGAS.

Slovakia: Recent news has been good, and the archives have been responsive. LDS has been microfilming, and records from eastern Slovakia, which had a large Jewish population, should be available next year.

Ukraine: The archives are just getting their act together. Finding aids are primitive or non-existent. They have constant funding problems. Use RAGAS, FAST or Miriam Weiner. LDS has begun filming.

Yugoslavia: The situation is very unstable, with many unknowns. LDS has filmed some Jewish records from Slovenia.

ARCHIVES

Belarus: Central State Historical Archives of Belarus; u. Kozlova 26; 220038 Minsk, Belarus

Czech Republic: Stani Ustredni Archiv v Praze; Malastrana, Karmelitska 2; 118 01 Praha 1, Czech Republic.

Germany: Staatsbibliothek (Unter den Linden 8, Postfach 1312, 0-1086 Berlin), a major library; Zentralstelle f, r Genealogie (Georgi-Demitroff Platz 1, 0-7010, Leipzig) holds vital statistic records for more than 400 communities; Bundesarchiv (Berliner Strasse 98-101, 0-1561 Potsdam)

Hungary: Hungarogens; JÜzsef krt. 50, H-1085 Budapest, Hungary.

Latvia: Central State Historical Archives; Slokasiela 16; 226007 Riga, Latvia.

Lithuania: Main Archival Administration; Mimdaogo 8; Vilnius, Lithuania.

EASTERN EUROPEAN ARCHIVAL ACCESS: A COUNTRY-BY-COUNTRY REPORT

(Continued)

Moldova: Central State Archive; str. Dzerzhinskii 67; 277028 Kishinev, Moldova.

Poland: Naczelna Dyrekcja Archiwow Panstowowych; u. Długa 6; SKR Pocz 1005; 00-950 Warszawa, Poland.

Russia: Central State Archives; u. Bolshaia Pirogovkaia 17; 119817 Moscow, Russia. It is recommended that inquiries to Russia be made through RAGAS.

Slovakia: Statny Ustredny Archiv; Cesta 42, Bratislava, Slovakia.

Ukraine: Central State Historical Archives; u. Solomenskaya 24; 252601 Kiev, Ukraine.

RECORD SEARCHING SERVICES

FAST: 8510 Wild Olive Drive; Potomac, MD 20854. Strength: Lithuania and Ukraine. [Ed. note: Several complaints about this service have appeared in other JGS newsletters.]

RAGAS (Russian American Genealogical Archival Service) PO Box 236; Glen Echo, MD 20812. Strength: Russia, Ukraine, Belarus.

Routes to Roots: Miriam Weiner; 136 Sandpiper Key; Secaucus, NJ 07094. Strength: Ukraine, Moldova, Poland (especially western Galicia).

RESEARCHERS RECOMMENDED

* The *Cleveland Kol* (Cleveland JGS), July, 1994, printed an E-mail letter from Sheldon Benjamin (sbenj@MIT.EDU) recommending Oleg Perzashkevich and the Minsk Society of Genealogy to do research in **Belarus**. Oleg has successfully found documents from censuses, conscription and tax records at reasonable rates (typically \$120-\$150 plus copy charges). You can contact the Minsk Society of Genealogy by E-mail as follows: Oleg Perzashkevich, Minsk Society of Genealogy, % Oleg Magaril, pkp1%drop.belpak.minsk.by%kremvax.hq.demos.su@rela.yl.uu.net (internet node).

* Howard Margol, in a letter to *Avotaynu*, Summer, 1994, recommends Regina Kopilevich to do research in **Lithuanian** archives. Regina can read Russian, Hebrew and Yiddish and, therefore, can translate most documents. Her usual fee is \$100 for the search plus \$10/document for an English translation. You can contact her at Antakalnio 51-5, 2055 Vilnius, Lithuania, telephone: 0122-742 488.

* Mimi Moses, in *Morasha*, Summer 1994 (JGS of Illinois), recommends Rokas Oginskis to do research in Lithuanian archives. He is the head of the JGS, the Jeruniv Association, PO Box 2799, 2000 Central Vilnius, Lithuania, 370-2-768901, Fax: 370-2-223451 and the administrator of the Center for Judaic Studies, Vilnius University. Mimi reports that Rokas did not ask

for money up front but waited until he found some documents for her. He then charged \$50 for a copy of the original plus a typed copy of a translation. You can contact him via E-mail at rokas.oginskis@flf.vu.lt

* Alex Friedland, in *Dorot*, Summer, 1994, recommends Aleksandrs Feigmanis of Riga, Latvia (an associate with the Museum and Documents Center of the Jews of Latvia) for research in the Latvian Archives. Both Alex and Sallyann Sack, editor of *Avotaynu*, are satisfied users of his research services, which are provided at reasonable cost.

His research included vital documents, census information, newspaper notices and trade directories. He provided copies of the documents as well as translations, although his English was not always clear. The all-inclusive price for a complete research project on a particular family was \$110, payable by personal check. Contact Dr. Feigmanis by registered mail at Kahovkas 2-12LV 1082 Riga, Latvia.

* The Lithuanian American Genealogy Society of the Balzekas Museum of Lithuanian Culture will send information on towns in Lithuania for a \$5 charge per town. Be sure to tell them that you are interested in Jewish life in your town. Send requests to the attention of Jessie Daraska, Balzekas Museum of Lithuanian Culture, 6500 South Pulaski Rd., Chicago, IL 60629. [Morasha (JGS of Illinois), Summer, 1994]

אוסף G1 בארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי בירושלים אסתר רמון

מכל האוספים הרבים הנמצאים בארכיון זה החלטתי לחקור אוסף G1 בגלל חשיבותו הגדולה לגניאלוגים יהודיים רבים שאבותיהם חיו בגרמניה.

האוסף מכיל 196 פריטים :

34 ספרי ועצי משפחה - חלקם ספרים שחוברו במיוחד ובהם פרטים על מאות בני משפחה ובחלקם דפים מעטים בהם מצוירים העצים לציון קשרי המשפחה.

36 אלבומי אבל שהם חוברות מודפסות בהן הכניסו בני המשפחה פרטים על הנפטר וצוינו מועדי ימי הזיכרון ל - 50 השנים הבאות. בחלק מחוברות אלו יש גם מודעות האבל ותמונות של הנפטר. בחוברות אלו יש בדרך כלל מידע על הנפטר בלבד.

28 כרוניקות משפחתיות, יומנים אישיים וזיכרונות. באחדים מהם אפילו לא ידוע מי הוא המתבר.

20 קבצים המוקדשים לאירועים משפחתיים - חתונות, יובלות, כיבודים וכד'. לכבודם נאספו מברקי הברכה, שירים, צילומים ועוד.

62 ניירות משפחתיים, מכתבים, תעודות, דיפלומות וכד'.

16 אלבומי צילומים ואוספי צילומים בודדים, בחלקם בלי שמות בעליהם.

החלק החשוב ביותר לגניאלוגים הוא אוסף ספרי ועצי המשפחה. הפריטים בחלקם הגדול מעידים על החשיבות הרבה שייחסו בעליהם למשפחה - לעתים נאספו פרטים רבים על הדורות הקודמים והם נכרכו בכרכים מהודרים בכתב יד או בדפוס. בכמה מהעצים מופיעים העדכונים של בעל הספר עד לדורו הוא.

(רשימת המשפחות המופיעות בחלק זה - ראה בנוסח האנגלי).

ברבים מהמסמכים בחטיבות האחרות שפורטו ברשימה חסרים מקומות המוצא. מבין המקומות שכן נרשמו יש כ - 10 מסמכים מברלין, כ - 8 מפרנקפורט, כ - 3 משטוטגרט ורבים גם ממקומות קטנים בדרום גרמניה.

כיצד הגיע אוסף זה לירושלים?

כידוע יסדו הנאצים עוד לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה "מרכז של הרייך לחקר המשפחה" (Reichsstelle fuer Sippenforschung) בברלין ושם היתה מחלקה מיוחדת שבה ריכזו את הרישומים האישיים של היהודים ברייך. מחלקה זו דרשה להעביר אליה את כל החומר היהודי; למשל מצויה בארכיון בירושלים קבלה מטעם מחלקה זו על חומר שנמסר לה מידי הקהילה היהודית במיינץ. כשגורשו יהודי באדן, פפאלץ וסאארלנד ב - 22.10.1940 למחנה גירס (Gurs) הוחרם כל רכושם ונמכר במכירה פומבית וניתנה פקודה מפורשת לערוך חיפוש מדוקדק בדירות היהודים ולהעביר לארכיון המחוזי של המפלגה הנאצית (Gauarchiv der NSDAP) את כל הספרים והמסמכים "העלולים לספק מסקנות חשובות לשאלת היהודים".

(Hakenkreuz und Judenstern, Das Schicksal der Karlsruher Juden im Dritten Reich/Joseph Werner p.312). כך לדוגמה הגיע לאוסף G1 ספר גדול וכרוך המכיל 44 טבלאות על משפחת הומבורגר שהוכנו על ידי אמי זייל עבור סבי פרדיננד הומבורגר שגורש עם סבתי למחנה גירס. ממשפחה אחרת, משפחת אמיל היינסהיימר בפרנקפורט, מצאתי באוסף זה - ספרון שנפתח לכבוד הולדת הבת רות, תעודת זהות של האם אלה לבית ארליך ואלבום תמונות גדול. באוסף אחר באותו הארכיון נמצא ספר המכיל 47 טבלאות משפחה.

עם תום המלחמה הוקמו גופים שעסקו בהחזרת רכוש ללא יורשים, שבמסגרתם פעל גוף בשם JCR, (Jewish Cultural Reconstruction). גוף זה אסף נכסי תרבות יהודיים - ספרים, תעודות, יצירות אמנות וכד' שהוחרמו על ידי הגרמנים ונותרו ללא יורשים, בהם כל ארכיוני הקהילות שהוחרמו. החומר הארכיוני שהוזר, כולל האוסף המכונה G1, הופקד ב"ארכיון לתולדות ישראל", שלימים הפך ל"ארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי". (מידע זה נמסר לי על ידי הגב' הדסה אסולין מנהלת הארכיון).

THE G1 COLLECTION
IN THE CENTRAL ARCHIVES FOR THE HISTORY OF THE JEWISH
PEOPLE IN JERUSALEM
Esther Ramon

Of the many collections in the archives I chose to study this one, because of its great importance for Jewish genealogists whose ancestors lived in Germany.

The collection comprises 196 items:

34 family books and trees.

Many of these are books especially written with details of hundreds of family members and others are just a few pages with trees drawn to show family connections.

28 family chronicles, personal diaries and reminiscences.

In some of these even the author's name is not mentioned.

36 Albums of Mourning

Printed booklets in which the family included information about the deceased, and the commemoration days for the coming 50 years. Some of these booklets contain death notices and pictures of the deceased, these booklets usually contain only information on the deceased.

20 collections devoted to family events - weddings, anniversaries, special honors etc. To commemorate these occasions telegrams of congratulations were collected, as well as songs, poems, photographs etc.

62 family papers, letters, documents, diplomas of individual persons.

16 albums of photos or collections of single pictures, some without names.

Most important for the genealogist is the collection of the family books and trees. In some cases a mass of details on previous generations has been collected, beautifully written or printed and splendidly bound. Some of the trees contain the owner's additions, updating the information to his or her generation.

- Juda Michel Kulp und Frau Adelheid, Frankfurt a.M.
- The descendants of Salomon Benedikt Goldschmidt, Frankfurt a.M. 1879
- Fam. Ettlenger-Hinrichsen-Michel.
- The descendants of Michael Isaak Bing from Frankfurt a.M. and parts of the will of his granddaughter Guetche Worms nee Mendler-Oetingen, Frankfurt a.M. 1880.
- Family Tree Rindskopf, Philips - Fuerth, Frankfurt a.M. Ruhrort.
- Family Tree Heinrich Reizenstein, Karlsruhe.
- The ancestors of the sisters Russ, Albert J. Phiebig Berlin 1938.

- Genealogical tables of the Homburger Family, Karlsruhe.
- Genealogical tables of the families Max Sternberg, Spier, Adler, Limburg a.L. Alsfeld.
- Family tree of Berger, Leon.
- The maternal ancestors of Dr. Gerda & Gunde Boehm, Freiburg\B.
- Genealogical tables of the Birnbaum Family, Bachrach, Rotenberg - Fulda, Frankfurt a.M.
- Family Tree Floersheim, the relationship with R. Juda Loewe b. Bezalel - Prag, R. Mordechai Jaffe Schwerin with the correspondence about the assembling of the tree.
- Family Tree Pick-Fuhrmann.
- Family Tree Israel Julius Meyer - Sara Elsa Loeb, Karlsruhe.
- Tables to the History of the families Kohn, Stein, Zuelz, assembled by Elisabeth Krupka, edit. by Max Stein 1928.
- Notes to the Family Tree of the families Simon, Meyer, Bingen
- The Wolf Family, descendants of Leopold & Rosa Wolf nee Spier by Ernst Wolf, Vienna.
- Family Tree of the Schlesinger Family, 1600-1939 Frankfurt.
- Family Tree of Marcus Cohn, Schmalkalden.
- Family Trees of the families Fischbein-Erwite i.W. 1775-1930
- Family Registers of Salomon Cahn, the Hirsch Sal. Cahn foundation, Berlin.
- Family Book of the shoemaker master Hermann Kahn-Klara Weil, Saarwellingen.
- Family Book of David Goldschmidt, Eschwege.
- Family Tree of the family Mayer Ansel Rothschild about 1830.
- Family Book of Simon Goldschmidt & Regina Nordhaeuser, Harsfeld 1920.
- Family Book Max Elkan & Jeanette Kleeberg, Castrop.
- The Ancestors of Zipora Herz mar. Steintal.
- Family Tables of R. Eleasar Loew b. Schemen Rokach.
- Family Tree of the Family Chone Strauss, Amoeneburg.
- Genealogical Tables of the Family Rudolf Scharfenberg & Else Friedmann, Bochum.
- Family Tree of the family Neumark, 1696-1908.
- Family Tree of the lawyer Paul Schlesinger, Stettin.

In many of the other documents the places of their origin is not mentioned. Among the mentioned places there are about 10 documents from Berlin, circa 8 from Frankfurt and 3 from Stuttgart and many small places in Southern Germany

How did this collection reach Jerusalem?

It is a known fact that even before W.W.II the Nazis established in Berlin the Reichsstelle fuer Sippenforschung (The Reich Center for Family Research) including a special department in which they collected the personal records of the Jews in the Third Reich. This department demanded that all the Jewish material should be channeled to them; for example - the Central Archives in Jerusalem contain a receipt issued by this department for material received from the Jewish community in Mainz during the War. When the Jews of Baden, Pfalz and Saarland were expelled on October 22nd 1940 and sent to the camp at Gurs, all their property was confiscated and sold at public auction. An explicit order was given to make a thorough search in the Jewish homes and to transfer to the Gauarchiv der NSDAP (District Archives of the Nazi Party) "all the books and documents that may provide important conclusions on the Jewish question" (Hakenkreuz und Judenstern , Das Schicksal der Karlsruher Juden im Dritten Reich by Joseph Werner, p.312). Thus, for example arrived in Collection G\1 a big bound volume containing 44 tables on the

Homburger family. It had been prepared by my late mother for my grandfather Ferdinand Homburger, who was also expelled to Gurs with my grandmother.

From another family, that of Emil Heinsheimer from Frankfurt, I found in the collection a booklet started in honor of the birth of their daughter Ruth, the identity card of her mother Ella, nee Ehrlich, and a large album of family photos. In another collection in the same Archives I found a book with 47 tables on the Heinsheimer Family.

When the war ended institutions were set up to deal with the return of heirless property, among them the JCR (Jewish Cultural Reconstruction). JCR collected - books, documents, works of art etc. which had been confiscated by the Germans and remained without heirs - including confiscated communities archives. The archival material returned, including the collection known as G\I, was deposited in the "Archives for Jewish History", which later became "The Central Archives for the History of the Jewish People". (This information was communicated to me by Mrs. Hadassa Assoulin, Director of these Archives.)

Miscellaneous

לקט ידיעות

עזרה ל - "ילדים ללא זהות"

(ראה מאמר של לאה בלינט) זקוקים לעזרה של דוברי פולנית לעבודה שוטפת בארכיון, תרגום מפולנית לעברית וניהול התכתבות עם פולין. מקום העזרה בירושלים. נא לפנות אל בנימין אנוליק, בית לוחמי הגיטאות, טלפון 04-9958004 בשעות העבודה.

הפרסומים של "אבותינו" ניתנים לרכישה בישראל

Avotanyu Publications in Israel

אצל לקסיקום בע"מ, טלפון 02-736857, פקס: 02-710260. להלן הפרטים:

Avotaynu Inc., the largest publisher of Jewish Genealogy literature, is now represented in Israel through Lexicom Ltd. in Jerusalem. (Also distributors of *Family Tree Maker for Windows*).

Books published by avotaynu: *Where Once We Walked; A Dictionary of Jewish Surnames from the Russian Empire; Jewish Personal Names; A Biographical Dictionary of Canadian Jewry; Where Once We Walked Companion - A Guide to the Communities; Following the Paper Trail - A Multilingual Translation Guide; Jewish Surnames from Prague* and *How to Document Victims and Locate Survivors of the Holocaust*.

In October 1995 Avotaynu (in Israel: Lexicom) will have available their newest title, *A Guide to Jewish Genealogical Resources in Israel*, by Sallyann Amdur Sack. An abridged version of this book was distributed to the participants of the International Seminar in Jerusalem in April 1994, but many additions and changes have since been made.

All books published by Avotaynu can be ordered from stock through Lexicom Ltd., Tel 02-736857, fax. 02-710260, Internet: Lexicom@shani.co.il. Brochure and price-list available on request. Prices are identical to US prices. 5% discount to IGS members who have paid their 5756 (95/96) membership.

הזמנה להגיש הרצאות

לסמינר הקיץ הבינלאומי ה - 15 לגניאלוגיה יהודית שייערך בבוסטון ב - 19-14 ביולי 1996, כדלקמן:

Call For Papers

**The 15th International Summer Seminar on Jewish Genealogy,
July 14-19, 1996. Boston.**

The Seminar Committee will consider proposals for talks for presentation at the seminar on: methodology; newly available, developing or unusual research resources; computer aids; finding techniques; onomastics; relevant history, politics or geography; or other topics of Jewish genealogical interest.

An abstract must be submitted by January 1, 1996. Talks chosen will have hand-out notes included in the published syllabus. Notification of acceptance will be by February 15, 1996. Include, a one paragraph autobiographical sketch with the proposal with full name, address, phone, fax and email address. For further information on submission and suitability, you may write to: Edmund U. Cohler, JGS of Greater Boston, P. O. Box 610366, Newton Highlands, MA 02161-0366; or email at: ecohler@cspi.com.

למעוניינים במחקר בטרנסילבניה, רומניה

מוצע להתקשר או לכתוב אל: פרופסור להיסטוריה יהודית באוניברסיטה ברומניה (באנגלית) לפי הכתובת המופיע להלן:

Call or Write...

Ladislau Gyemant, Ph.D.
Str. Tarnita 1.
BL. B5, SC. III, AP. 28
3400 Cluj-Napoca, Romania
Tel. 011-40-64-167256 (Residence)

ס פ ר י ם

Citadels of Splendor/ by Bezalel Kahn (The 500 Year Legacy of Jewish Sulzburg),. **הופיע ספר:**
אפשר להזמין אצל:

Feldheim Publishers, 200 Airport Executive Park, Nanuet, NY 10954. or to order by phone with your Visa or Mastercard: Tel. 914-356-2282 Toll Free 800-237-7149 Fax. 914-425-1908, USA.

הופיע ספר:

The Jews of Lithuania: A History of A Remarkable Community, 1316-1945/ by Masha Greenbaum.
אפשר להזמין בירושלים אצל: P.O Box 6056, Jerusalem, 91060. Tel. 02-380247. Fax. 02-388423.

משפחת אברשטאט מוורמס Die Familie Eberstadt aus Worms

במכון לאו בק נתקבל תיק הכולל אוסף מסמכים תחת כותרת זו. האוסף עומד לרשות החברים לצורך עיון.

ב ט א ו נ י ם

בטאון בנושא חקר השואה והשמדת עם Holocaust and Genocide Studies, ISSN 8756-6583.

מופיע בהוצאת אוניברסיטת אוקספורד בשיתוף עם מוזיאון השואה בארה"ב.
לצורך הזמנות אפשר לפנות אל:

The Journals Department, Oxford University Press, 2001 Evans Road, Cary NC 27513, USA.
Toll-Free within the US: 1-800-852-7323 or 919-677-0977.
Fax: 919-677-1714 E-mail: jnlorders@oup-usa.org

מי מכיר מי יודע

Looking for surviving relatives of **SIEGFRIED ROSENTHAL**, born 2.4.1896 in Meseritz and **ELSE** nee. **SCHALLMACH** born 24.12.1902 in Posen. Both families came to live in Berlin around 1920.

Bela Rosenthal (England).

A. Searching **SZEYNMAN/SHYMAN/SCHEINMAN** descendants of **Zvi Hirsch Scheinman**, Dayan at the Great Beit Din of Jerusalem in 1860's.

B. Looking for the origins of **CHAIA SORA** bat **JOSIEL WIGDORSKY** wife of **R. SAMUEL ISRAELOWICZ SZEYNMAN**. She is thought to have been of Separdic origin.

Wendy I. Bellany (England).

מידע על הבקשות הנ"ל נא להעביר לחברתנו מטילדה טגיר.

להלן קטע ממכתב מ-30/05/1995 שנשלח על ידי **אנה אולסוונגר** לאסתר רמון :

"...אני מחפשת מידע על אבותיו של **בוריס שץ**, מיסד האקדמיה לאמנות בצלאל. במיוחד אני מחפשת את שם משפחת אמו של **בוריס יוכבד (ייתכן קורלנד או אולשוונגר)**. התכתבתי עם בתו של **בוריס** בענין סבתה, אולם היא לא ידעה את שמות הסבים והסבתות שלה. גם מסמכים ישראלים אינם מכילים את המידע המתאים. אני אעריך קבלת כל מידע על שם משפחת אמו של **בוריס שץ**.

I am seeking information about the ancestors of **BORIS SCHATZ**, the founder of the Bezalel Art Academy. Specifically, I am seeking the Surname of Boris' mother **YOCHVED** (perhaps **KURLAND** or **OLSCHWANGER**). I have corresponded with Boris' daughter about her grandmother, but she never knew her grandparents' names, nor do any Israeli documents contain the appropriate references.

נא לפנות אל: Contact Anna Olswanger, 7117 Harps Mill road, Raleigh, NC 27615, USA.

האגדה לבית הנריק**מאת יוסף בן ברית הוצאת המחבר, תשנ"ה, 308 עמ'****סקירה: אסתר רמון**

בשנת 1981 התחיל חברנו יוסף בן ברית, לפניו יוסף משה בן אלעזר בונדהיים, לחקור את תולדות משפחתו - משפחות בונדהיים וגליקשטאדט מהמבורג. לתדהמתו גילה שאבות המשפחה היו בין אנוסי פורטוגל.

המחקר ההסטורי מבוסס על ספרות הסטורית כללית ועל מחקרים ספציפיים רבים, על חומר ארכיוני עשיר (כולל ממסכי האינקוויזיציה) על חקר מצבות ועל עדויות אישיות.

בספר מובאים מבואות הסטוריים כלליים ומשפחתיים להבנת הנושא. תוך כדי התעמקות במחקרים הגיע המחבר להזדהות גדולה עם בני המשפחה הקדמונים ולכן הצליח לכתוב את רובו של הסיפור בקטעים ספרותיים-דמיוניים שנקראים בקלות למרות ההקפדה על מראי המקומות הרבים.

ספר זה מגיע עד שנת 1933 והמחבר עובד כבר על החלק השני שישלים את קורות המשפחה עד ימינו.

חוקרי הגניאלוגיה היהודית ימצאו עניין רב בספר הודות למידע הביבליוגרפי העשיר והודות לדרכי המחקר הייחודיים של המחבר. מפות רבות ואיורים רבים מסייעים להשלמת התמונה.

הספר ניתן לספרייתנו יל ידי המחבר ותודתנו נתונה לו.

קטעים מהמחקר התפרסמו ב"שרשרת הדורות" ב3, ד3, ו1, ו2 ו- ת3.

ספר משלים ללקסיקון הגיאוגרפי - Where Once We Walked**WOWW Companion****A Guide to the Communities Surrounding Central and Eastern European Towns****Compiled by Gary Mokotoff, Avotaynu, 1995, 197 pages.****סקירה: אסתר רמון**

הספר WOWW מכיל מידע על למעלה מ- 21000 מקומות במרכז ובמזרח אירופה בהם גרו יהודים לפני השואה. מידע זה כולל את הרוחב ואת האורך הגיאוגרפי של כל מקום. בעזרת ספר משלים זה אפשר לזהות את הערים השכנות של כל מקום. המעוניינים ימצאו גם הדרכה כיצד לשרטט תרשים של האזור.

The Gazetteer Where Once We Walked provides information on more than 21000 localities in Central and Eastern Europe where Jews lived before the Holocaust, including the latitude and longitude of the places. This Companion enables the reader to identify the neighboring towns of each place and if desired to create a rough map of the area.

האובדים בארץ אשור

יהודי כורדיסטאן וזאכו מאת מרדכי יונה (מוסד ביאליק, ירושלים תשמ"ט, 144 עמ').
סקירה: ראובן נפתלי

"לעומת מאות ספרי הייזכור" המפארים את זכרם של יישובים במזרח אירופה, ולעומת העובדה שאין כמעט קהילה יהודית בפולין שלא הונצחה על ידי בניה-יוצאיה במונוגרפיה לזכרה, מועטים ספרים מסוג זה על יישובים יהודים בארצות האיסלם". דבריו של פרופי נוי מהאוניברסיטה העברית, ירושלים (עמוד 9) משקפים את הנושא העיקרי שבספר.

הספר כולל את ההיסטוריה של הקהילה, מידע על תושביה וכן מפת העיירה זאכו שכוללת את שמות המשפחות היהודיות. לצערי מוזכרים בדרך כלל רק שמות של הגברים, אולם כאשר לאבי המשפחה לא היו בנים מוזכרות הנשים. בסוף הספר רשימה ביבליוגרפית קצרה הכוללת מבחר פרסומים בנושא יהדות כורדיסטאן.

שם הספר באנגלית.

Those Who Perish in the Land of Assyria. The Jews of Kurdistan and Zakho/by Mordechai Yona.

הספר נתרם לספרייה על ידי ראובן נפתלי.

משפחת אורצ'קובסקי: מרוסיה לאמריקה

עורך: לן טראובמן DDS, מו"ל: מוסד "אורק", 1994

The Oreckovsky Family: From Russia to America

Edited by Len Traubman DDS. Published by the Oreck Foundation 1994.

סקירה: רות רגבי

Price \$35 plus postage and packing. Available from the Oreck Foundation c/o David Oxman, 601 Inner Drive, Hibbing, Minnesota 55746, USA 314 pp. 200 photographs, maps, documents, index of names. Hard cover.

The Russian-Jewish Oreckovsky family (Oreckovsky or Oreck in America) emigrated to the United States from the farmland between Kiev and Odessa in the 1880's. They settled mainly in Duluth, northern Minnesota and Superior, Wisconsin, establishing homes and businesses after initial trials and hardships. The family spread out across America. Today, 8 generations and more than 900 descendants and 400 marriages later, this book, edited by a family member, records in detail the story of these people.

The book is very clearly organized. There are seven chapters, one for each generation (chapter 7 includes the children who are the eighth generation). Each person is numbered, and his or her vital data, spouse and children are clearly presented. "Notes" for each person follow, and here we get to know the person from family stories and reminiscences. The Notes also make good use of material from the US Census, from the State and County vital records, from court documents, from the Duluth City Directory and from local newspapers, to fill in the details. As we read these details, a picture of the life of individuals in each generation takes shape in our minds, and the numerous family photographs show us the people themselves. Even the details on the Death Certificates tell us something about prevalent diseases and life expectancy.

Although the book will interest primarily the members of the extended family for whom it was produced, it is also a contribution to the local history of Duluth, showing how Jewish immigrants established themselves and what they contributed to the development of the city and community in the late nineteenth and early twentieth century.

That the family continues to contribute, in Duluth and elsewhere, is abundantly clear from this book.

לקט מפרסומים בצרפתית
מטילדה טג'ר

Los Muestrros - The Sephardic Voice No. 18, March 1995

רבעון זה היוצא לאור בבריסל הינו פרסום רשמי של המכון הספרדי האירופאי (Institute Sepharade Europeen-Luxembourg). כתב עת זה תפס תאוצה מרשימה מאז הווסדו לפני שנים אחדות. הנושאים הנידונים נוגעים בתולדות הספרדים בתפוצות השונות, בטיפוח השפה היהודית-ספרדית, הלאדינו, ובביקורת ספרים חדשים בתחומים אלה. הואיל והקהילות הספרדיות מפוזרות כעת בכל רחבי תבל, המאמרים מפורסמים בשפות אחדות: לאדינו, צרפתית, אנגלית וגם איטלקית. מדי פעם ניתן למצוא מאמרים הנוגעים בגיניאלוגיה ובתחומים הקרובים לה.

חוברת מספר 18

עמוד 14: ישנו מאמר קצר על תולדות משפחת **סוארס (Suarez)** אשר היגרה מליוורנו (איטליה) למצרים בתחילת המאה ה-19. המחבר: M.L. Briebrier. החוקר משפחה זו יוכל לקבל אינפורמציה נוספת בעזרת הביבליוגרפיה המצורפת למאמר.

עמוד 15: על משפחת **בן - טאטא** מאת Herbert Israel. עם האינקוויזיציה, המשפחה היגרה מספרד לעיר טיטואן (Tetouan) שבצפון מרוקו. אבל אז, שם המשפחה היה סולטאן (Sultan). כאשר נודע לשליט המקומי על קיום משפחה עם שם כזה, התרגז מאוד והחליט שבמדינה שלו יהיה סולטאן אחד בלבד. לשם כך, הורה השליט לשנות את השם ל"בן-טאטא", שם עבדו האישי. פירוש "בן-טאטא" הוא: בן העבד (ראה הערה) משפחת בן טאטא היגרה ברובה למצרים בתחילת המאה ה-19. לאחר מלחמת סיני ב-1956, המשפחה הצליחה לצאת את מצרים לכיוון אוסטרליה הודות לתעודות מסע שהוענקו לה על ידי שגרירות ספרד בקהיר. הערה: לפי Abraham Laredo: Les Noms des Juifs du Maroc. Madrid, 1978 בן-טאטא פירושו: יליד העיירה טאטא שבדרום מרוקו.

Cercle de Genealogie Juive

Revue Trimestrielle Vol. 11, No. 41. printemps 1995

קבוצות ארצות מוצא:

הוקמו כמה קבוצות מחקר לפי ארצות המוצא הבאות: צפון אפריקה, האימפריה העותומנית, חבל אלזאס (צרפת) וחבל לורייין (צרפת). מטרת הקבוצות האלה לרכז מידע על ארכיונים, בתי קברות וכו'.

פרויקט בתי קברות:

מדובר במבצע של חברות גניאלוגיות בכל העולם אשר מטרתו בשלב הראשון רישום בתי הקברות היהודיים. השלב השני יהיה איסוף תרשימי בתי העלמין, ולבסוף בשלב השלישי יבוא רישום מסודר של המצבות. עד כה נסקרו כבר כ-3500 בתי קברות.

כל היודע על בית קברות יהודי או על חלקה יהודית ברחבי צרפת מתבקש לדווח עליו לחוג הגניאלוגי היהודי הצרפתי. (ראה גם: מאגרי מידע חדשים מאת ראובן נפתלי בחוברת זו).

הכרטיס של יהודי בריסל:

במשך עשר שנים הקים Claude Geudevert, המוכר בארץ כ- קילב הראל כרטיס של כל היהודים אשר התגוררו בבריסל מאז סוף המאה ה-18 ועד תחילת המאה ה-20. המידע נאסף בעזרת מקורות מקומיים שונים: מרשם תושבים, מפקד אוכלוסין, שנתונים שונים ועוד. כיום הכרטיס כוללת כמה עשרות אלפי אנשים. הקורא המעוניין יפנה אל החוג לגיניאלוגיה יהודית של צרפת בפריז.

קבוצות ארצות מוצא:

החלו לפעול הקבוצות הבאות: "גרמניה", האימפריה העות'ומנית" ו - "מזרח אירופה".

פרויקט "כתובות":

השלב הראשון של פרויקט "כתובות" הוא לערוך רשימת מצאי של הכתובות הנמצאות במוזיאונים שונים, בספרים, אצל אנשים פרטיים, תוך כדי רישום של כל האנשים הרשומים בחוזים אלה. בשלב מאוחר יותר הכוונה היא לארגן אוסף תצלומים של אותן הכתובות.

ארכיון הרבנות הראשית של איזמיר (תורכיה):

מובאת כאן רשימה של מסמכי קהילת איזמיר וביניהם "ספר לידות" מהשנים 1909-1938, ו - 1925-1959. הספרים כתובים בלאדינו באותיות רש"י. כמו כן ישנם 10 כרכים המכילים רישום האוכלוסיה היהודית משנת 1909. מסמכים אלה עשירים במידע גינאלוגי חשוב.

ארכיון הקונסוליה האיטלקית באיזמיר (תורכיה):

בקונסוליה ארבעה ספרים בהם רשומים בעלי אזרחות איטלקית באיזמיר וסביבותיה משנת 1871 עד ימינו. החיפוש נוח, המידע הכלול עשיר ביותר. צריך לציין שיהודים רבים באיזמיר במאה ה- 19 וה- 20 היו בעלי נתינות איטלקית ומכאן חשיבות מקור זה.

צאצאי הצרפתים של Giacomo Meyerber:

צאצאי האחים Beer: גיאקומו מאיירבר, חנוך האנס, מיכאל ווילהלם, אשר מוצאם מפרנקפורט על האודר. מתואר הענף הצרפתי, צאצאי וילהלם.

עצי משפחה באנציקלופדיות היהודיות:

שתי האנציקלופדיות היהודיות הגדולות: The Jewish Encyclopedia ו - Encyclopedia Judaica כוללות כ - 130 תרשימי עצי משפחה. ניתנת רשימה אלפבית של שמות המשפחות יחד עם השנים המכוסות ומספר הדורות.

